

2021 | Απρίλιος | Φάση 3 | Διαγωνίσματα Επανάληψης

ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ & ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

Α' Γενικού Λυκείου

Σάββατο 17 Απριλίου 2021

ΘΕΜΑΤΑ

ΚΕΙΜΕΝΟ Α'

[Ο Κώστας Τσιρόπουλος υπήρξε σημαντικός πεζογράφος και δοκιμιογράφος, βραβευμένος με πλήθος διακρίσεων. Θεωρείται συνεχιστής του πνεύματος της γενιάς του '30. Σε πολλά από τα κείμενά του ασχολήθηκε με τα καίρια ζητήματα της ζωής.]

Οι ρηχές καρδιές

Η κρίση που, σε διεθνή κλίμακα, περνούν οι ανθρώπινες σχέσεις είναι σύμφυτη με την κρίση που περνά ο ίδιος ο πολιτισμός. Η αποσύνθεση του πολιτιστικού σώματος που ζωογονεί μια κοινωνία ανθρώπων κατασταίνει αδύνατο σχεδόν αυτό που λέμε «κοινωνία», επαφή, επικοινωνία, κατανόηση, σύνδεσμο προσωπικό των ανθρώπων.

Ο γνήσιος και πηγαίος συναισθηματισμός, ο εσωτερικός αυθορμητισμός που υποδηλώνει την αδιάφθορη ψυχή και την πλούσια καρδιά, αυτός που τεχνουργούσε ως τώρα τις ανθρώπινες σχέσεις, έχει πια παραχωρήσει τη θέση του στον αριθισμό, τον υπολογισμό, τα στοιχεία εκείνα που εκφράζουν έναν άνθρωπο φυλακισμένο στο εγώ. Εγωκεντρισμός, ατομισμός, αναισθησία για τον άλλο: στοιχεία ζοφερά, που ζούμε καθημερινά στον ρημαγμένο μας τόπο, αλλά, συχνά, κι όπου γης κι αν θελήσουμε να σταθούμε.

Αντί για μια κατάσταση συναισθηματικής υγείας, κατάσταση πλουσιοπάροχης αγάπης, φιλίας χορηγού πληρότητας κι εσωτερικής ευφορίας, ζούμε ένα νοσηρό συναισθηματισμό, που εντείνουν τα μέσα ευρείας δημοσιότητας, και έναν επιθετικό ατομισμό, που απομονώνει τους ανθρώπους και κατακομματιάζει την κοινωνία ως κοινωνία.

2021 | Απρίλιος | Φάση 3 | Διαγωνίσματα Επανάληψης

Βυθισμένοι σε φθοροποιό μοναξιά, οι σημερινοί άνθρωποι, κάθε φορά που προσπαθούν να την υπερβούν, απομένουν με τα αισθήματά τους νεκρά στη χούφτα και τη δυσπερίγραπτη απορία ιχνογραφημένη στην ταραγμένη, πικρή τους μορφή. Τι συμβαίνει και, όσες φορές επιδιώκουν να προσεγγίσουν τον άλλο, τον συνάνθρωπο, το «εσύ», πέφτουν σ' ένα χέρσο τόπο, σε μια ρηχή κι αδιάφορη καρδιά, σε ύπαρξη περιχαρακωμένη στον εαυτό της; Τί συμβαίνει όμως – για να παλινωδήσουμε – κι όταν οι άλλοι απλώνουν το χέρι με ειλικρίνεια και τρυφερότητα και γυρεύουν να μας βρουν, να μας συναντήσουν, να μας αγαπήσουν, κι εμείς αισθανόμαστε αδρανή κι ασυγκίνητη την καρδιά μας, αμετακίνητη στις προσωπικές της έγνοιες, αναιόθητη στην κραυγή του άλλου; Πώς έγινε, χωρίς να το καταλάβουμε καλά, μια κόλαση ο κόσμος που ζούμε;

Δεν φταίει μονάχα ο ρυθμός της ζωής ο εξουθενωτικός, που μαραίνει, πριν σχεδόν ακόμη βλαστήσουν, τις ανθρώπινες σχέσεις.

Είναι αλήθεια πως η ζωή αυτή συχνά κόβει την ανάσα του σημερινού ανθρώπου. Τον πιέζει να προσηλωθεί αποπνιχτικά στον εαυτό του, να υπηρετήσει τα συμφέροντά του, να δει τους άλλους σαν όργανα, σαν μέσα, όχι σαν αγγέλους λύτρωσης από τη φυλακή του εγώ. Αλλά η απιστία και ο μηδενισμός, συνυφασμένα με την υλοφροσύνη, που κατευθύνουν την εποχή μας, αυτά όλα τσακίζουν τις εσωτερικές δυνάμεις, εμποδίζουν την προσήλωση στην καρδιά, το βάθεμα των συναισθημάτων, τον εξευγενισμό του ανθρώπου, εμποδίζουν τον άνθρωπο να εξανθρωπιστεί.

Και τότε η αγάπη, η φιλία, η τρυφερότητα, όλα σπέρνονται σε γη κακή και άγονη, σε ρηχές καρδιές. Με την πρώτη δοκιμασία καίγονται, ατονούν, πεθαίνουν [...].

Λεξιλόγιο

Αριβισμός: η τάση για γρήγορη ανάδειξη με τη χρήση οποιουδήποτε μέσου.

Υλοφροσύνη: η αντίληψη σύμφωνα με την οποία η αναζήτηση υλικών αγαθών και απολαύσεων αποτελεί ύψιστη αξία.

2021 | Απρίλιος | Φάση 3 | Διαγωνίσματα Επανάληψης

ΚΕΙΜΕΝΟ Β'

[Το παρακάτω απόσπασμα προέρχεται από το έργο με τίτλο «Ο προφήτης» του Χαλίλ Γκιμπράν, Λιβανέζου καλλιτέχνη, φιλοσόφου και συγγραφέα. Το έργο αυτό αποτελεί σύνθεση από ποιητικές παραβολές που εξετάζουν όλες τις πλευρές των σχέσεων ανάμεσα στους ανθρώπους. Στο βιβλίο ο προφήτης αλ Μουσταφά, που έζησε στη μακρινή πόλη της Ορφαλεζίας για δώδεκα χρόνια, σύντομα θα επιβιβαστεί σε ένα πλοίο, το οποίο θα τον ταξιδέψει πίσω στην πατρίδα του. Επειδή είναι πρόσωπο ιδιαίτερα αγαπητό, ο κόσμος ζητά τη συμβουλή του για τον γάμο, την αγάπη, τη φιλία, το καλό, το κακό, τη δικαιοσύνη. Το προς εξέταση απόσπασμα αποτελεί μέρος της απάντησής του προφήτη για τη στάση που πρέπει να τηρούν οι άνθρωποι απέναντι στην αγάπη.]

Χαλίλ Γκιμπράν, «Ο προφήτης»

Τότε η Αλμίτρα είπε, Μίλησέ μας για την αγάπη.

Και ύψωσε το κεφάλι του και κοίταξε τον κόσμο και μια ησυχία απλώθηκε ανάμεσά τους. Και με μεγάλη φωνή είπε:

Όταν η αγάπη σε καλεί, ακολούθησέ την, μ' όλο που τα μονοπάτια της είναι τραχιά κι απότομα.

Κι όταν τα φτερά της σ' αγκαλιάσουν, παραδώσου, μ' όλο που το σπαθί που είναι κρυμμένο ανάμεσα στις φτερούγες της μπορεί να σε πληγώσει. Κι όταν σου μιλήσει, πιστέψέ την, μ' όλο που η φωνή της μπορεί να διασκορπίσει τα όνειρά σου σαν το βοριά που ερημώνει τον κήπο.

Γιατί, όπως η αγάπη σε στεφανώνει, έτσι και θα σε σταυρώσει. Κι όπως είναι για το μέγαλωμά σου, είναι και για το κλάδεμά σου.

Κι όπως ανεβαίνει ως την κορφή σου και χαϊδεύει τα πιο τρυφερά κλαδιά σου, που τρεμοσαλεύουν στον ήλιο,

έτσι κατεβαίνει και ως τις ρίζες σου και ταραίζει την προσκόλλησή τους στο χώμα.

Σα δεμάτια σταριού σε μαζεύει κοντά της.

Σε αλωνίζει, για να σε ξεσταχιάσει. Σε κοσκινίζει, για να σε λευτερώσει από τα φλούδια σου.

2021 | Απρίλιος | Φάση 3 | Διαγωνίσματα Επανάληψης

Σε αλέθει, για να σε λευκάνει. Σε ζυμώνει, ώσπου να γίνεις απαλός.

Και μετά σε παραδίνει στην ιερή φωτιά της, για να γίνεις ιερό ψωμί για του Θεού το άγιο δείπνο.

Όλα αυτά θα σου κάνει η αγάπη, για να μπορέσεις να γνωρίσεις τα μυστικά της καρδιάς σου, και, με τη γνώση αυτή, να γίνεις κομμάτι της καρδιάς της ζωής.

Αλλά, αν, από τον φόβο σου, γυρέψεις μόνο την ησυχία της αγάπης και την ευχαρίστηση της αγάπης,

τότε θα ήταν καλύτερα για σένα να σκεπάσεις τη γύμνια σου και να βγεις έξω από το αλώνι της αγάπης.

Και να σταθείς στον, χωρίς εποχές, κόσμο, όπου θα γελάς, αλλά όχι με ολάκερο το γέλιο σου, και θα κλαις, αλλά όχι με όλα τα δάκρυά σου.

Η αγάπη δεν δίνει τίποτα, παρά μόνο τον εαυτό της, και δεν παίρνει τίποτα, παρά από τον εαυτό της [...].

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ:

A1. Πού οφείλεται, σύμφωνα με τον συγγραφέα του κειμένου Α', το γεγονός ότι οι ανθρώπινες σχέσεις στις σύγχρονες κοινωνίες έχουν οδηγηθεί σε κρίση;

15 Μονάδες

B1. Για καθεμιά από τις παρακάτω προτάσεις να γράψετε στο τετράδιό σας το αντίστοιχο γράμμα της πρότασης και δίπλα την ένδειξη **ΣΩΣΤΟ**, αν η πρόταση αποδίδει ορθά κάποια άποψη που διατυπώνεται από τον συγγραφέα στο κείμενο Α', ή την ένδειξη **ΛΑΘΟΣ**, αν η πρόταση δεν αποδίδει ορθά κάποια άποψη που διατυπώνεται από τον συγγραφέα του κειμένου Α'. Στη συνέχεια, να τεκμηριώσετε την απάντησή σας, παραθέτοντας, για κάθε πρόταση, ένα απόσπασμα από το κείμενο που να την επιβεβαιώνει.

- **α)** Στις σύγχρονες κοινωνίες οι άνθρωποι επιθυμούν να αναδειχθούν γρήγορα, χωρίς να διστάζουν να χρησιμοποιήσουν αθέμιτα μέσα.
- **β)** Οι άνθρωποι, λόγω του ατομισμού που τους χαρακτηρίζει, οδηγούνται στην απομόνωση.

2021 | Απρίλιος | Φάση 3 | Διαγωνίσματα Επανάληψης

- γ) Σύμφωνα με το κείμενο Α', η πρόοδος του πολιτισμού επιδρά ευεργετικά στις ανθρώπινες σχέσεις.
- δ) Η μοναξιά που βιώνει ο σύγχρονος άνθρωπος είναι, σύμφωνα με τον συγγραφέα του κειμένου Α', εύκολο να ξεπεραστεί.
- ε) Οι καρδιές των ανθρώπων είναι έτοιμες να δεχθούν την αγάπη, τη φιλία και την τρυφερότητα.

15 Μονάδες

- B2.** α) *«Τί συμβαίνει κι όσες φορές επιδιώκουν να προσεγγίσουν τον άλλο, τον συνάνθρωπο, το «εσύ», πέφτουν σ' ένα χέρσο τόπο, σε μια ρηχή κι αδιάφορη καρδιά, σε ύπαρξη περιχαρακωμένη στον εαυτό της;»:* Ποιο ρηματικό πρόσωπο χρησιμοποιεί ο συγγραφέας στο συγκεκριμένο απόσπασμα; Να αιτιολογήσετε την επιλογή του και, στη συνέχεια, να κάνετε τις απαραίτητες αλλαγές, ώστε το απόσπασμα να αποκτήσει διδακτικό / συμβουλευτικό τόνο και διαλογικό χαρακτήρα.

10 Μονάδες

- β) Να εντοπίσετε στο κείμενο Α' δύο τρόπους με τους οποίους προσπαθεί ο συγγραφέας να ευαισθητοποιήσει τους αναγνώστες του σχετικά με το θέμα το οποίο αναλύει, παραθέτοντας και τα αποσπάσματα του κειμένου στα οποία στηρίζετε την απάντησή σας.

10 Μονάδες

- B3.** *διεθνή, γνήσιος, προσηλωθεί, αποσύνθεση, φυλακισμένο:* Να δώσετε ένα συνώνυμο για καθεμιά από τις παραπάνω λέξεις του κειμένου Α'. Οι λέξεις είναι υπογραμμισμένες στο κείμενο Α'.

5 Μονάδες

- Γ.** Ποια στάση συμβουλεύει ο προφήτης τους ανθρώπους στο κείμενο Β' να τηρήσουν απέναντι στην αγάπη; Τι θα συμβεί, αν δεν ακούσουν τη συμβουλή του; Για την απάντησή σας να παραθέσετε αποσπάσματα του κειμένου και να αξιοποιήσετε πέντε εκφραστικά μέσα (παρομοιώσεις, μεταφορές, εικόνες, ρηματικό πρόσωπο, λεξιλόγιο και άλλα).

15 Μονάδες

2021 | Απρίλιος | Φάση 3 | Διαγωνίσματα Επανάληψης

- Δ. Προβληματισμένοι / προβληματισμένες από τις δυσκολίες που αντιμετωπίζουν οι άνθρωποι των ημερών μας στην προσπάθειά τους να δημιουργήσουν και να διατηρήσουν ουσιαστικές ανθρώπινες σχέσεις, που να βασίζονται στην αγάπη και στα υγιή συναισθήματα, αποφασίζετε να γράψετε ένα άρθρο που θα δημοσιευθεί σε ηλεκτρονικό περιοδικό και στο οποίο θα παρουσιάζετε τους λόγους στους οποίους οφείλεται το νοσηρό αυτό φαινόμενο (300 - 350 λέξεις).

30 Μονάδες

ΕΙΝΑΣΤΕ ΜΕΣΑ